

A KOLOSY TÉR ÉS KÖRNYEZETÉNEK SZABADTÉR-ÉPÍTÉSZETI REVITALIZÁCIÓJA

URBAN OPEN SPACE PLAN OF THE BUDAPEST KOLOSY SQUARE AND ITS VICINITY

SZERZŐ:
KISLŐDI NAGY KATALIN

KONZULENS:
GERGELY ANTAL

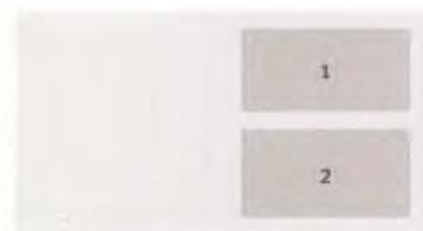
BUDAPEST városrészközpontjai napjainkban kisebb-nagyobb változásokon esnek át. Az egyre növekvő közúti forgalomnak köszönhetően a frekventáltabb helyek, közlekedési csomópontok újabb beruházásokat vonzanak, s így a főváros amúgy is túlterhelt, rossz közlekedési viszonyai tovább romlanak. Emellett a közterek, közterületek, vagyis a városi szabadterek kulturált használata is teljesen ellehetetlenül.

Diplomatervem a II. és III. kerület határán elhelyezkedő Kolosy tér számos városi problémával küszködő, funkcióváltó területének szabadterv-építészeti revitalizációjára ad tervi megoldást. A Kolosy tér és környezete városrészközpontként és közlekedési csomópontként meghatározó eleme

a fővárosnak, Buda és Óbuda között terem kapcsolatot, emellett a hegyvidéki lakóterületek egyik jelentős kapuja.

A terület története egészen a római korig nyúlik vissza. Korszakról korszakra más és más elvek mentén fejlesztették a térséget, melynek nagy része még ma is leolvasható a városrész szerkezetéről. A XX. század közepétől számtalan fejlesztési terv készült a területre. Eleinte a tömeges lakásépítés helyszínékként kezelték, majd az 1980-as években a hangsúlyt a műemléki városkép megtartására helyezték. A '90-es években azonban egy teljesen új irányú fejlesztés indult útjának, mely szerint a lakófunkciót a kereskedelem, a vendéglátás és a különböző irodai funkciók váltják fel.

A központi elhelyezkedés nagy

1. kép: A Szépvölgyi út tengelye a Duna irányából

Az úttest indokolatlan térfoglalása
(SAJÁT FELVÉTEL, 2007.)

2. kép: A Kolosy tér a Csemete utca felől
Zavaróan változatos térfalak illetve a parkolás problémái
(SAJÁT FELVÉTEL, 2007.)

vonzerő ugyan, de a folyamatos fejlesztések csak növelik a terhelést. Ez főként a közúti forgalom növekedése miatt jelent gondot, mert a Kolosy térnek ez az egyik legsúlyosabb környezeti problémája. A közterületeket jelenleg szinte csak átközlekedésre lehet használni. Az utcákat, tereket, járdákat nagy részben parkoló gépjárművek foglalják el. A meglévő zöldfelületek gyenge minőségűek és kihasználatlanok. A tervezés során tehát külön figyelmet igényelt a közlekedési rendszer áttekintése és legalább lokális

megoldása. A forgalmi rend átszervezésével, a parkolás egy részének kizárásával, a tömegközlekedés átgondolásával értékes területeket lehet nyerni a különféle közösségi szabadterri funkciók elhelyezéséhez (1., 2. kép).

A GONDOS vizsgálat folytán kapott eredmények alátámasztották azt az elképzelést, hogy a terület megérett a szabadterek újragondolására. Az itt folyó fejlesztések, beruházások, átépítések lassan végükhöz érnek, s ez is megkívánja, hogy elérhető

szabadterek alakuljanak ki környezetükben. A vizsgálatok alapján összefüggő revitalizációs tervet készítettem a Kolosy térre, mint Újlak központjára, a hozzá csatlakozó, a Szépvölgyi út mentén elhelyezkedő zöldterületre, illetve a szervesen kapcsolódó Duna-parti zöldsávra (1. ábra).

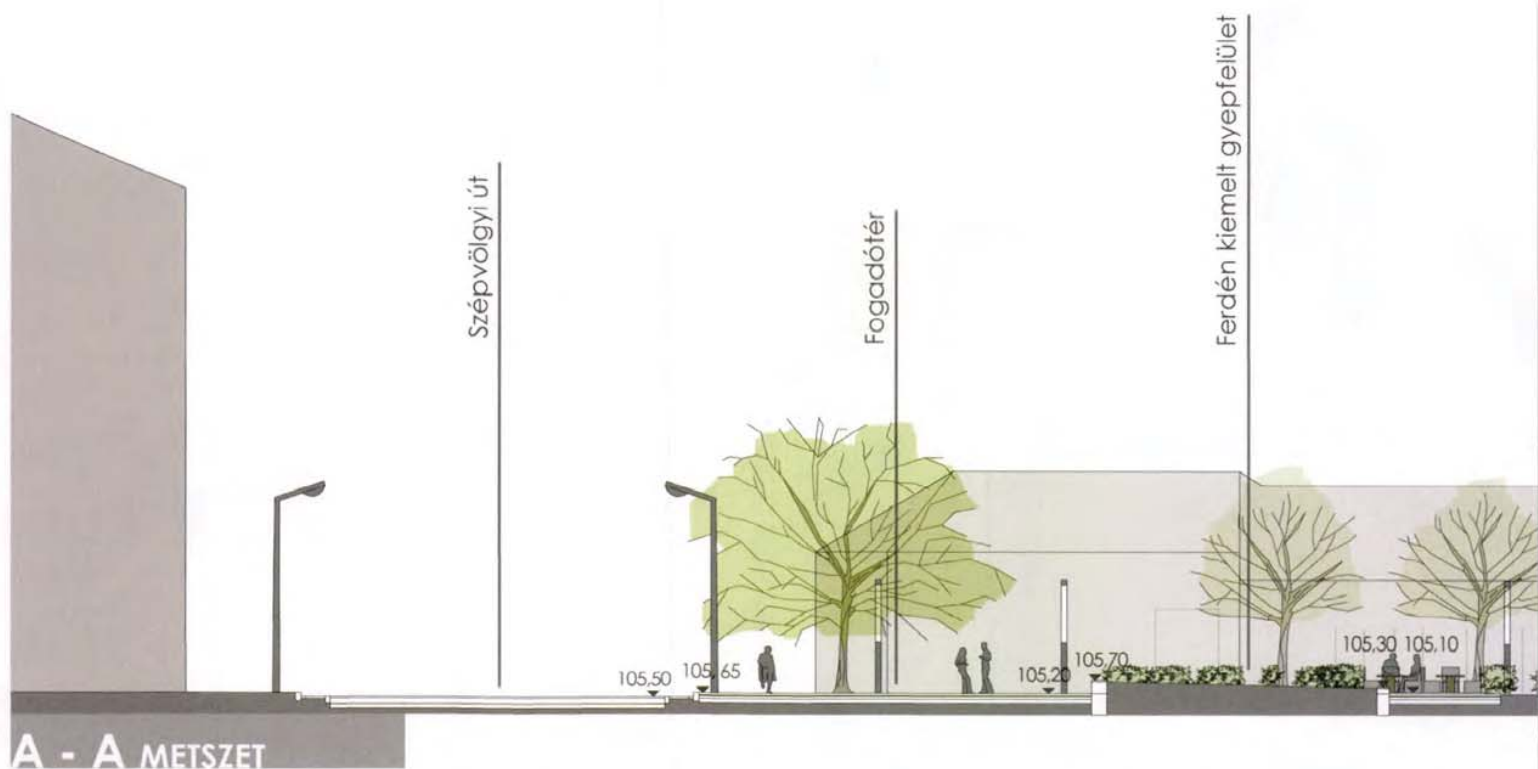
Tervemben egy olyan szabadter rendszerét kívántam megvalósítani, mely képes lépést tartani a terület dinamikus változásával, s az így kialakult új közterület-használati igényeket minden szinten kielégíti. Az összetett,

sokszínű tervezési terület kialakításánál fontos szempont volt, hogy harmonikus kép alakuljon ki, mely a térfalak zavaróan változatos összképének elmentmondásosságát, illetve a közlekedési konfliktusokat egyaránt feloldja.

A tervezési koncepció a Kolosy tér városi köztéri funkcióinak újra-élesztését célozta meg, ahol az újból megjelenő vendéglátás, a kiskereskedelmi egységek igényeinek ellátása, a gyalogos forgalom elsőbbségének biztosítása hozhatja vissza

1. ábra: Átnézeti helyszínrajz

A - A METSZET

a nyüzsgő, étellel teli piactéri használatot és karaktert (2., 3. ábra).

A területet két fogadótér nyitja meg a sétálóutca két végén. A sétálóutcában a vendéglátó létesítmények teraszai, igényes pihenő- és közlekedőfelületek találhatóak. Az utca burkolata, történelmi múltjára tekintettel, jelzi annak egykori hagyományos utca mivoltát: két szélén gyalogos közlekedő felületek, köztük „jelképes” úttest húzódik. Az utcához csatlakozik a piactér és egy kisebb, gyepvel borított, nyugalmas képet adó zöldtér, amely az aránylag kisméretű, ellentmondásos térfalakkal határolt terület zavaros látványának ellenpontjaként szolgál. A piactér és a sétálóutca közötti kapcsolatot a tér kiemelt pontja teremti meg, ahol egy impozáns vízarchitektúra található.

A Szépvölgyi út mentén elhelyezkedő zöldterületen alakítottam ki a buszvégállomást, és a növekvő parkolási igények kielégítésére egy 100-120 férőhelyes, térszín alatti garázst helyeztem el (4., 5. ábra). A terület térszerkezeti, beépítési adottságai, jellege és szerepe miatt a teret lendületes, hosszanti elrendezésű vonalak mentén alakítottam ki, az egyes elemeket ebbe a rendszerbe illesztettem bele. A tér szélén a gyalogos zóna 5 m szélességűre bővült, s átvezet a Kolosy tér szélén, illetve a Szépvölgyi út mentén lévő irodaparkok felé. Így ez az útvonal a városrész egyik fő gyalogostengelyévé válhat.

A DUNA-MENTI közpark „hátrányos helyzetű” zöldterület: elsődleges funkciója a szabadtéri pihenés, rekreáció, s ezt a Duna-part közelsége is elősegíthetné. Azonban a park és a Duna között található forgalmas észak-déli közút, a budai alsórakpart, illetve az Árpád fejedelem útja mellett futó zárt HÉV vonal is elzárja a többi területrésztől, a beszorítottság érzetét keltve. Valóságos térkapcsolat tehát sem a városrészközponttal, sem a Dunával nem alakítható ki, mindez csupán optikai eszközökkel érhető el.

A közparkot a tervben három részre osztottam: egy pihenő és sétaparkra, a Duna közelségét és a Szépvölgyi út tengelyének lezárását jelző reprezentatív térre, illetve egy kerékpáros pihenőparkra (6., 7. ábra).

A három eltérő területrész között a funkciók részleges átfedése és a közös formavilág teremt összhangot.

A kerékpáros pihenőterület szélén halad a Szépvölgyi út gyalogos sétányának folytatása, melynek vége, a rakparton túl, a Duna fölé nyúló, könnyűszerkezetű teraszrendszer. Ez a Dunával való közvetlen vizuális kapcsolatot teremt meg, ugyanakkor a teraszból megközelíthető a Dunán úszó stég is, mely segítségével, a távlatban a környék közlekedési rendszerébe a vízi közlekedés is bevonható.

A sétány mentén helyezkedik el a Szépvölgyi út tengelyének lezárását hangsúlyozó reprezentatív tér, mely egybefüggő burkolt felületeivel hangsúlyozza kiemelt szerepét. Hogy a tengely lezárása ne zavarja meg

2. ábra: Kolosy tér természete

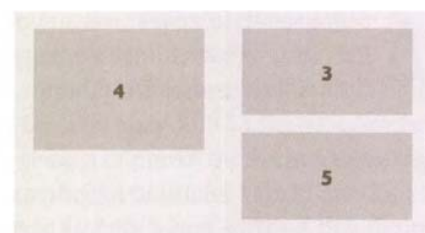
A - A METSZET

a dunai vizuális kapcsolatot, a végpont kialakításánál vertikális elemet használtam, egy 10 m magas ún. fényoszlop formájában. A fényoszlop anyaga harmonizál a többi berendezési tárgy anyagával, oldalán fénycsíkok kúsznak fel. A fénycsíkok megjelennek továbbá a burkolatban is.

A tervezési terület igen összetett, a részterületek más és más funkciót látnak el. Az összhang elérésében fontos szerepük van az egymással harmonizáló anyagoknak, a visszavisszatérő elemeknek, formáknak, tárgyakkal. Az intenzíven használt, városi kapcsolatokat erősítő közlekedőfelületek térkő burkolatot kaptak. A különböző téri funkciókat ellátó, hosszabb-rövidebb tartózkodásra

szolgáló felületeken, illetve azokon a területeken, ahol a történetiséget kívántam hangsúlyozni, természetes kőburkolatokat alkalmaztam.

A tiszta és átlátható téri kapcsolatok, illetve a tágasabb térérzet elérése érdekében történt a növények felhasználása is. A részterületek meglévő növényállománya nagyon különböző – a Kolosy téren szinte nincs, míg a Duna-parti részen túlzottan változatos. Ezekben a helyeken a változatosság, máshol a kialakított téri sajátosságok eredményezték azt, hogy újabb növényfajokat csak módjával alkalmazzak. Mind a fák, mind a cserjék főként az egyes funkciók elkülönítésére, az előnytelen szegélyek javítására, a határozott, egységes térfalak kialakítására szolgálnak.

- 3. kép:** A sétálóutca a Szépvölgyi út felől
4. kép: A buszvégállomás természete
5. kép: Szépvölgyi út menti sétány

Természetesen fontos szempont volt az is, hogy a növények esztétikai élményt nyújtsanak az év minden szakában.

Diplomamunkám fő célja, hogy bemutassa egy átalakuló, rohamosan fejlődő központ, illetve a főváros közlekedési nehézségei között feszülő ellentéteket, illetve megoldást találjon ezek enyhítésére és az élhető szabadterek visszaállítására. Egy-egy ilyen központ körül kialakuló kereskedelmi, szolgáltató funkciók elengedhetetlen része a kulturált környezet, mely mind

egységében, mind részleteiben emberi léptékű, tartózkodásra alkalmas tereket biztosít. A Kolosy tér és környezetének átalakítása, felélesztése, Óbuda-Újlak revitalizációjának lezárásaként, segíthet a terület fellendülésében, mind kereskedelmi, gazdasági, mind pedig kulturális értelemben. A diplomamunka elképzelései, ötletei, javaslatai alapjául szolgálhatnak a további fejlesztési irányoknak, beruházásoknak, és nem utolsósorban élhető, harmonikus környezetet biztosíthatnak a tereket használók, az itt élők számára.

6. kép: Reprezentatív tér és a kerékpáros pihenőpark
7. kép: Pihenőpark a Duna-parton

SUMMARY

URBAN OPEN SPACE PLAN OF THE BUDAPEST KOLOSZ SQUARE AND ITS VICINITY

NOWADAYS the central areas of Budapest are variously changing. Owing to the steady increasing of road traffic, the frequented urban squares, junctions and streets attract new and new investments. Besides the growing traffic problems the public use of urban open spaces is restricted.

As for my diploma theses I've set the task to introduce the contrast between the fast developing central urban places and the difficulties of the traffic in the capital, and to try to find some mitigating solutions for the rehabilitation and renewal of the urban open space structure. The rehabilitation of the Kolosy square situated on the border of the I. and II. districts of Budapest may be seen as a crucial point in further development of this urban region from residential, commercial, cultural and public life point of view.

On the base of detailed analyses of urban structure, land use, traffic system and open space structure I drew up a revitalisation plan of the

Kolosy square as the central public space of Újlak and its surrounding and as the only green area along the Szépvölgyi road and the river Danube. The creation of an harmonious atmosphere in urban open spaces may help to dissolve the contradictions among the hectically various street scape.

The concept of the urban renewal consists different public places with different functions. Kolosy square is a bustling market-place with heavy passenger circulation, eating establishments, and supply traffic of the retail shops. In order to solve the traffic problems I put a bus station at the green area along the Szépvölgyi road and planned an underground car park for the increasing demands of parking. I formed the square along some dynamic lengthwise lines because of its architectural built-up character and functions. The primary function of the green area along Danube is open-air relaxing. This area is divided into three parts in my plan: a small park for recreation, a pedestrian zone, and the imposing square in the axis of the Szépvölgyi road also used by cyclists.